

יום שחרור ירושלים

מוגש ע"י גדעון סיני לעילוי נשמת עפרה (קינן) בת משה וזהבה צורף

פתח דבר לקוראי "אלומות שלנו"

בשנת תשכ"ז, 1967 התרחשו מספר מאורעות מטלטלים. החשוב בהם היא מלחמת ששת הימים בה ניצח צה"ל את צבאות מצרים, סוריה וירדן ושחררו חבלי ארץ חשובים. ירושלים היתה גולת הכותרת ובמרכזה הר הבית – מקום בית המקדש.

גם בקבוצת אלומות אירעו תהפוכות. סדקים במבנה החברתי שהתחילו בתחילת שנות ה-60 של המאה הקודמת – התרחבו ולא היה מנוס אלא לפרק את קבוצת אלומות.

בתשכ"ח 1968 כשנה לאחר מלחמת ששת הימים התפרקה קבוצת אלומות ותושביה התפזרו ברחבי הארץ והחלו חיים חדשים. צירוף המאורעות – מלחמת ששת הימים ופירוק קבוצת אלומות אינו מקרי ורק היושב במרומים יודע מדוע התרחשו מאורעות אלו באותה תקופה.

מלחמת ששת הימים היוותה קפיצת מדרגה בדרכה של מדינת ישראל אל הגאולה הנכספת. במישור הגשמי – השתחררו חבלי ארץ קדומים, העליה לישראל גאתה, היתה תקופת גאות כלכלית ועוד. במישור הערכי תודעתי הייתה מלחמת ששת הימים הלם תודעתי. העולם החל להעריך את מדינת ישראל. היהודים שרק 25 שנים לפניכן ניספו במיליונים במשרפות בשואה – אותם יהודים מעיזים, מקימים מדינה ומצליחים להגן עליה ולבססה באופן לא מוסבר.

אם נחזור לקבוצת אלומות נמצא שיתכן ופירוקה הביא ברכה, נדגים זאת.

עפרה קינן לבית צורף ז"ל שנפטרה לפני מספר חדשים הייתה בין הילדות הראשונות שנולדו בקבוצת אלומות. כשהתפרקה הקבוצה הייתה עפרה כבר נשואה לרפאל (רפי) קינן (קינטי) והיו להם ילדים. למרות זאת השכילה עפרה לפתח את כישרונותיה. היא פנתה ללימודים גבוהים ואפילו סיימה דוקטורט בנושא ההתיישבות בעמק יזרעאל.

עפרה קינן ז"ל כאבה את פירוק קבוצת אלומות. היא חיפשה דרכים להנציח את מפעל חיי הורינו – הקמת וביסוס קבוצת אלומות המקורית – מפעל שנמשך כ-30 שנה.

עפרה ניצלה את כישוריה האקדמאים ואת יכולתה הגבוהה בהפעלת מחשבים. היא פיתחה תחום חדש וקראה לו "מוזיאון וירטואלי", כלומר מוזיאון שכל מוצגיו הועלו על מחשב כך שהמשתמש יכול לעיין בממצאי המוזיאון הוירטואלי ע"י הפעלת המחשב.

עפרה התקדמה שלב נוסף ופתחה אתר אינטרנט שקראה לו "אלומות שלנו". האתר קיים עד היום ומופעל ע"י ברכה סוארי אחותה של עפרה. הוא פתוח לקהל הרחב וכל אחד יכול לעיין בו ולשוטט וירטואלית במרחבי הנוסטלגיה והאקטואליה של קבוצת אלומות המקורית ושל חבריה שהתפזרו בארץ ובעולם.

עפרה עיצבה ויזמה הוצאת כתב עת המתפרסם מספר פעמים בשנה באתר "אלומות שלנו" ובו קטעי מידע, שירה, פיוט וסיפורים מהווי החיים בקבוצת אלומות

מפעלה של עפרה קינן ז"ל להנצחת והחייאת קבוצת אלומות בצורה וירטואלית הצליח. עתה משנפטרה עפרה קינן ז"ל נותר חלל המורגש מאד.

חשבנו שנעשה טוב לנשמתה בשמים ע"י הקדשת המאמר "יום שחרור ירושלים" לזכרונה ולעילוי נשמתה של עפרה (קינן) בת משה וזהבה צורף. בחרנו במאמר זה כיון שעפרה התעניינה בנושא. כשכתבתי חיבור על נבואות הגאולה שלחתי אותו לעפרה קינן לעיון. היה זה לפני כשנתיים. עפרה התלהבה. בחיבור ששלחתי לה נסקרו עשרות נבואות העוסקות בגאולה העתידית, נבואות של ישעיהו, ירמיהו, יחזקאל ונביאי תרי עשר. עפרה אמרה אז שראוי לפרסם סקירת נבואות זאת.

היום אני גאה למלא חלק ממבוקשה של עפרה קינן ז"ל. במאמר "יום שחרור ירושלים" המוקדש לה נזכרות חלק מאותן נבואות שעפרה אהבה כל כך.

המאמר "יום שחרור ירושלים" מוקדש לזכר ועילוי נשמת

עפרה (קינן) בת משה וזהבה צורף

ת.נ.צ.ב.ה.

חיבור זה כולל דברי קודש ודורש גניזה בבית כנסת.

תכנ עניינים

1.	הקדמה
2.	חשיבותה של ירושלים בעבר
2.1	דוד המלך מקים את ירושלים ומכין את יסודות בית המקדש בהר המוריה – הר הבית
2.2	הקמת בית המקדש הראשון בהר המוריה – הר הבית
2.3	מיקום בית המקדש הראשון וחשיבות מקום המזבח
2.4	ריכוז כל הסמכויות בהר הבית
2.5	לשכת הגזית ממוקמת בתוך בית המקדש
3.	תקומתה של ירושלים כמרכיב מרכזי בגאולה
3.1	תפקיד הגאולה לתקן את עולמנו
3.2	ירושלים כמרכזה של ארץ ישראל – ארץ הקודש
3.3	הקמת בית המקדש הראשון ע"י שלמה המלך
3.4	התחלת הקלקולים – ירבעם בן נבט מפלג את העם
3.5	עם ישראל גולה ובית המקדש הראשון נחרב
3.6	בניית בית המקדש השני והגלות השנייה
3.7	תחילת הגאולה – שיבת ציון וקיבוץ גלויות
3.8	הקמת מדינת ישראל – תש"ח 1948
3.9	שחרור כל ארץ ישראל ממערב לירדן וירושלים – תשכ"ז 1967
4.	המצב העכשווי תשע"ג 2013
4.1	דיון במצב העכשווי בארץ ישראל ובירושלים
4.2	"הר הבית בידינו" – האומנם?
5.	עתיד ירושלים המתברר מהנבואות
5.1	נבואותיו של ישעיהו הנביא
5.2	נבואותיו של ירמיהו הנביא
5.3	נבואותיו של יחזקאל הנביא
5.4	נבואותיו של הנביא יואל
5.5	נבואת מיכה הנביא
5.6	נבואת חגי הנביא
5.7	נבואותיו של זכריה הנביא
6.	סיכום

1. הקדמה

יום שחרור ירושלים נחוג כל שנה בכ"ח באייר החל משנת תשכ"ח, 1968 שאז חלפה שנה משחרור ירושלים במלחמת ששת הימים הניסית בשנת תשכ"ז, 1967.

עם חלוף השנים מאז שחרור ירושלים מתעמעמת השמחה הספונטנית שאפיינה את השנים הראשונות לאחר מלחמת ששת הימים. לכן אולי חשוב לחקור ולפרסם את חשיבות האירוע ההיסטורי – שחרור ירושלים, אירוע שהשפיע וישפיע על ההיסטוריה העולמית.

נתאר בקצרה את מלחמת ששת הימים בשנת תשכ"ז ואת שחרור ירושלים כגולת הכותרת של מלחמה זו. מספר חודשים לפני פרוץ המלחמה איים עבדול נאצר נשיא מצרים דאז על מדינת ישראל. הוא סגר את המעבר הימי מאילת דרך ים סוף במייצר טירן, המעבר הימי דרך תעלת סואץ נמנע מספינות ישראליות עוד לפניכן. כמה שבועות לפני המלחמה הכניס נאצר את הצבא המצרי לחצי האי סיני דבר שנאסר עליו בתוקף הסכמי שביתת הנשק לאחר מלחמת קדש בשנת תשי"ז, 1957. היה זה צעד תוקפני ברור והאיום הקיומי על מדינת ישראל גבר.

מדינת ישראל פתחה במלחמת ששת הימים בהפתעה והשמידה תוך מספר שעות את חיל האוויר של מצרים, סוריה וירדן. תוך ששה ימי לחימה נכבש חצי האי סיני כולו, שטחי יהודה ושומרון שהיו בשליטה ירדנית ורמת הגולן שהיתה בשליטה סורית. ההישגים הצבאיים היו מעל ומעבר לציפיות וידו של הקב"ה נראתה בבירור. גולת הכותרת היתה שחרור ירושלים המזרחית משליטה ירדנית, הר הבית והכותל המערבי. כבר ביום הרביעי של המלחמה שוחררו כל ירושלים והר הבית, ביום כ"ח באייר תשכ"ז (1967) ומאז נקבע יום זה כיום שחרור ירושלים אותו אנו חוגגים כל שנה מחדש.

הבה נתבונן בחשיבותה של ירושלים בעבר, בהווה ובעתיד.

2. חשיבותה של ירושלים בעבר

החשיבות ההיסטורית של יום שחרור ירושלים אינה בהישג הצבאי אלא דווקא בהיבט ההיסטורי של השגת שליטה יהודית על כל העיר והר הבית במיוחד.

כמעט אלפיים שנה חלפו מתאריך חורבן בית המקדש השני והגליית היהודים מירושלים ועד שחרורה משלטון זרים והפיכתה לבירה המאוחדת של מדינת ישראל. במשך כל אותה תקופה ממושכת לא היה שלטון יהודי עצמאי בירושלים. אולם עם ישראל לא שכח את ירושלים – "אִם-אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַם-- תִּשְׁכַּח יְמִינִי. תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי, לְחִפִּי-- אִם-לֹא אֶזְכְּרֶנָּה". נשבע דוד המלך בספר תהילים (קלז ה-ו) ומבטא בכך את תחושת העם היהודי. יהודים התפללו, בכו וקיוו אלפי שנים לחזור לירושלים. מה כל כך מיוחד בירושלים? התשובה עשויה להיות ארוכה ומסובכת כי חשיבותה של ירושלים אינה מתבטאת רק במקומה ובהיותה בירת ישראל מאות שנים בעבר. יש לירושלים חשיבות רוחנית עצומה שתלך ותגדל עם התקרבות מועד הגאולה העולמית. כפי שנראה בהמשך.

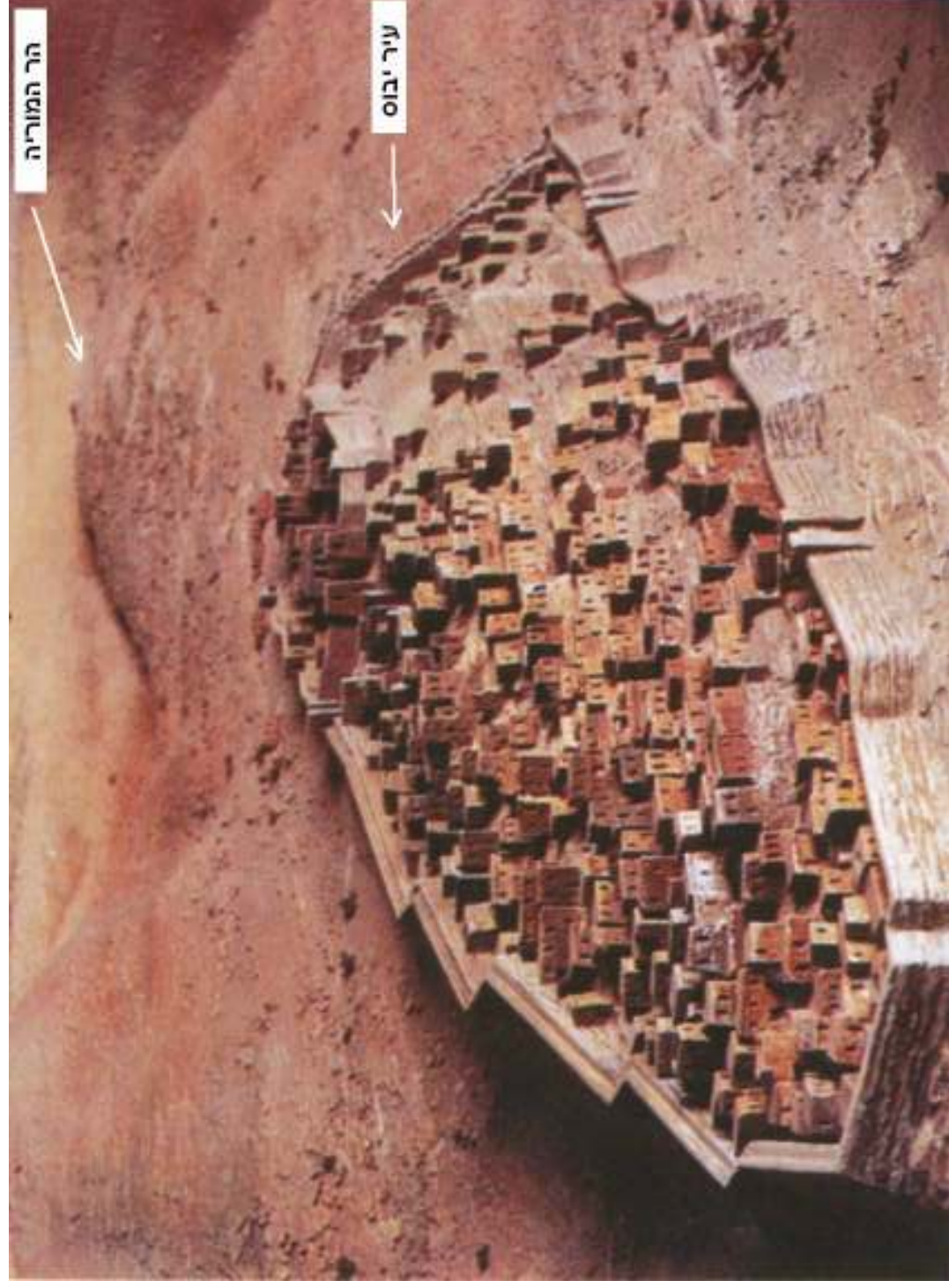
2.1 דוד המלך מקים את ירושלים ומכין את יסודות בית המקדש בהר המוריה

דוד המלך שהיה גם נביא ידע היטב את חשיבותה של ירושלים. עד תקופתו היתה שם עיר כנענית בשם עיר יבוס והיא נזכרת כמה פעמים בתנ"ך.

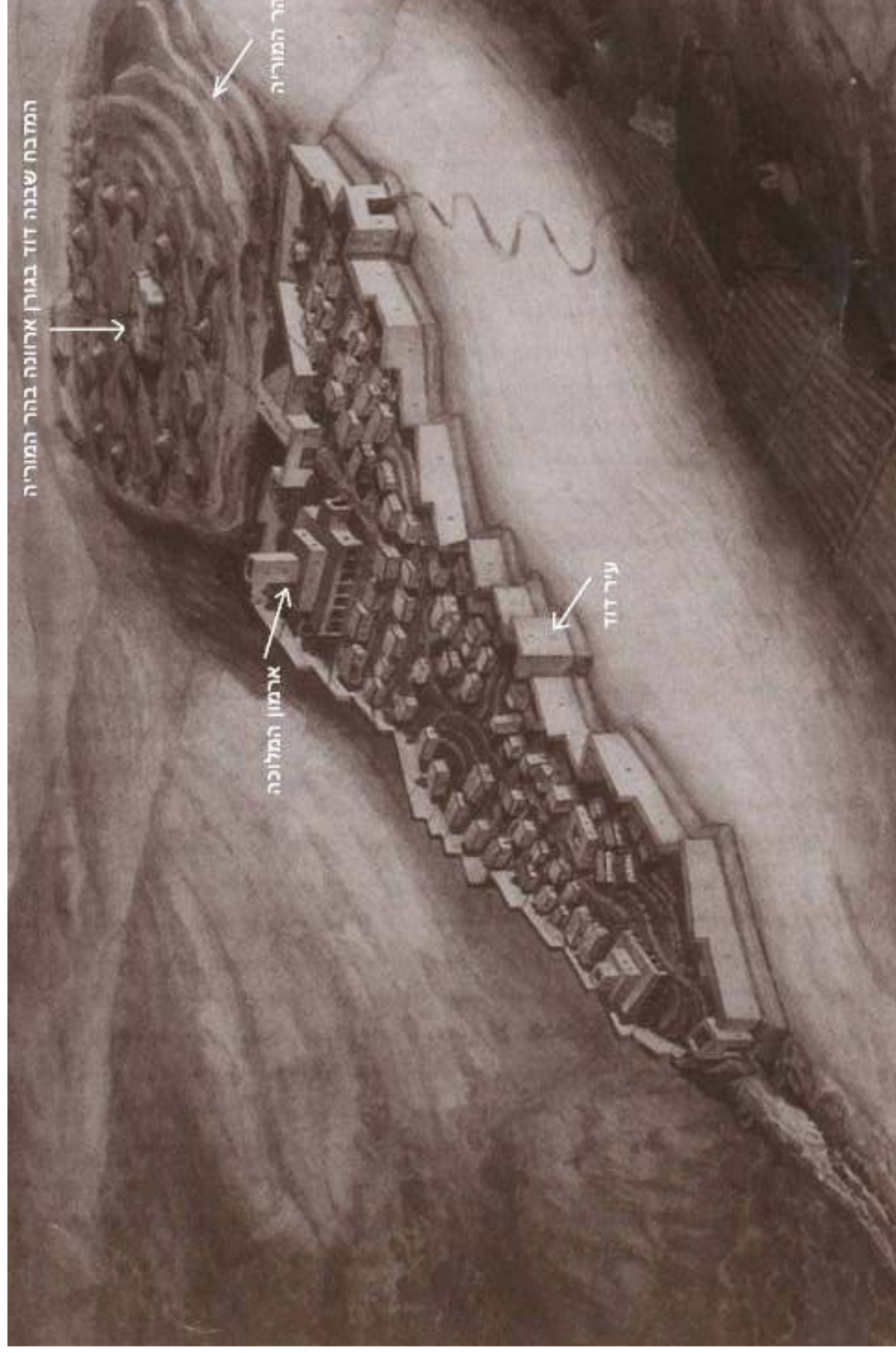
באיור 1- נראית העיר הכנענית יבוס לפני כיבושה על ידי דוד המלך. האיור הוא אילוסטרציה שצוירה על ידי אמני "מכון המקדש" בספר המקדש מאת הרב ישראל אריאל בהוצאת פרסומי ישראל, ירושלים ומכון המקדש.

דוד המלך מלך 7 שנים בחברון על כל עם ישראל לפני שהעביר את מושבו לירושלים. בירושלים הוא מלך על כל ישראל במשך 33 שנים ובסה"כ מלך דוד 40 שנה.

חז"ל מגלים לנו שדוד המלך בחר להתגורר בחברון 7 שנים כדי להיות קרוב לאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב הקבורים במערת המכפלה בחברון. דוד המלך ידע בנבואה ששלטונו בירושלים קובע מציאות עתידית לכל הדורות עד הגאולה. מציאות זו היא שלטון יהודי על ירושלים. עוד מגלים לנו חז"ל שבשמים קיימת ירושלים של מעלה כנגד ירושלים של מטה – העיר ירושלים. דוד ידע בנבואה שכדי שהשלטון היהודי על ירושלים ימשך לנצח הוא חייב ללמוד מהאבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב את סדרי השלטון על כל עם ישראל ורק לאחר 7 שנים להעביר את מקום מושבו לירושלים.

איור 1: מבט מדרום לכיוון עיר יבוס לפני שנכבשה ע"י דוד המלך. באופק נראה הר המוריה עדין ריק. (מתוך ספר המקדש שכתב הרב ישראל אריאל)

איור 2: מבט מדרום-מזרח לכיוון עיר דוד לאחר הכיבוש ע"י דוד והמזבח שבנה דוד בגורן ארונה על הר המוריה במקומו של המזבח שעליו נעקד יצחק אבינו (מתוך ספר המקדש שכתב הרב ישראל אריאל)

עוד ידע דוד המלך בנבואה שיש להקים את בית המקדש בירושלים בהר המוריה - הר הבית שם עקד אברהם את יצחק בנו. מגילת סתרים "מגילת המקדש" היתה לדוד המלך. מגילה זו שניתנה למשה רבינו בהר סיני, הועברה ממנו ליהושע וממנו לזקנים ומהם לשמואל הנביא שמסרה לדוד המלך. היתה במגילה תכנית מדויקת של בית המקדש, מיקומו העתידי וסדר עבודת הקודש של הכהנים והלוויים בו. רק עם סיום תקופת ההכנה בת 7 השנים בחברון החל דוד המלך בביצוע התכנית האלווקית. הוא השתלט על העיר יבוס ועל הר המוריה המתנוסס מעליה. דוד בנה את עיר דוד בעיר יבוס ששחררה והכין את התשתית להקמת בית המקדש הראשון על הר הבית – הר המוריה, תוכנית אותה ביצע שלמה המלך, בנו. באיור – 1 נראה הר המוריה (הר הבית) מתנוסס מעל לעיר הכנענית יבוס כשהוא ריק ושומם. כך אולי היה המצב לפני כיבוש עיר יבוס על ידי דוד המלך. באיור – 2 נראים עיר דוד והמזבח שבנה דוד בגורן ארוונה על הר המוריה. שם יוקם בית המקדש הראשון ע"י שלמה המלך בנו.

2.2 הקמת בית המקדש הראשון בהר המוריה – הר הבית

דוד המלך ידע, בנבואה, שיש להקים את בית המקדש המיועד על הר המוריה הר הבית. אולם ההלכה קובעת שאין להסתפק בנבואה בקביעת מיקומו של המזבח בבית המקדש אלא חייבים למצוא הוכחה גם בתנ"ך שתאשר את המיקום שמסר לו גד הנביא בנבואה.

לשם כך נפגש דוד המלך עם שמואל הנביא ושניהם ביחד למדו במשך כל הלילה וחיפשו רמז למקום שבו יש להקים את בית המקדש הראשון. דוד המלך מצא בספר יהושע רמז ברור. בתיאור גבול נחלת שבט בנימין נמצא רמז לכך שבית המקדש חייב להיבנות בגבול בין שבט בנימין ושבט יהודה על הר המוריה.

המיקום המדויק נמסר לדוד המלך על ידי גד הנביא: **"וַיֹּאבֶד-גֹּד אֶל-דָּוִד, בַּיּוֹם הַהוּא; וַיֹּאמֶר לוֹ, עֲלֵה הָקֵם לְה' מִזְבֵּחַ, בְּגֵרֶן, אֲרִינָה (אֲרוֹנָה) הַיְּבֹסִי"** (שמואל ב' כד' - יח'). וכך נפתרה שאלת המיקום המדויק של בית המקדש על הר הבית. בית המקדש נבנה סביב אותו מזבח.

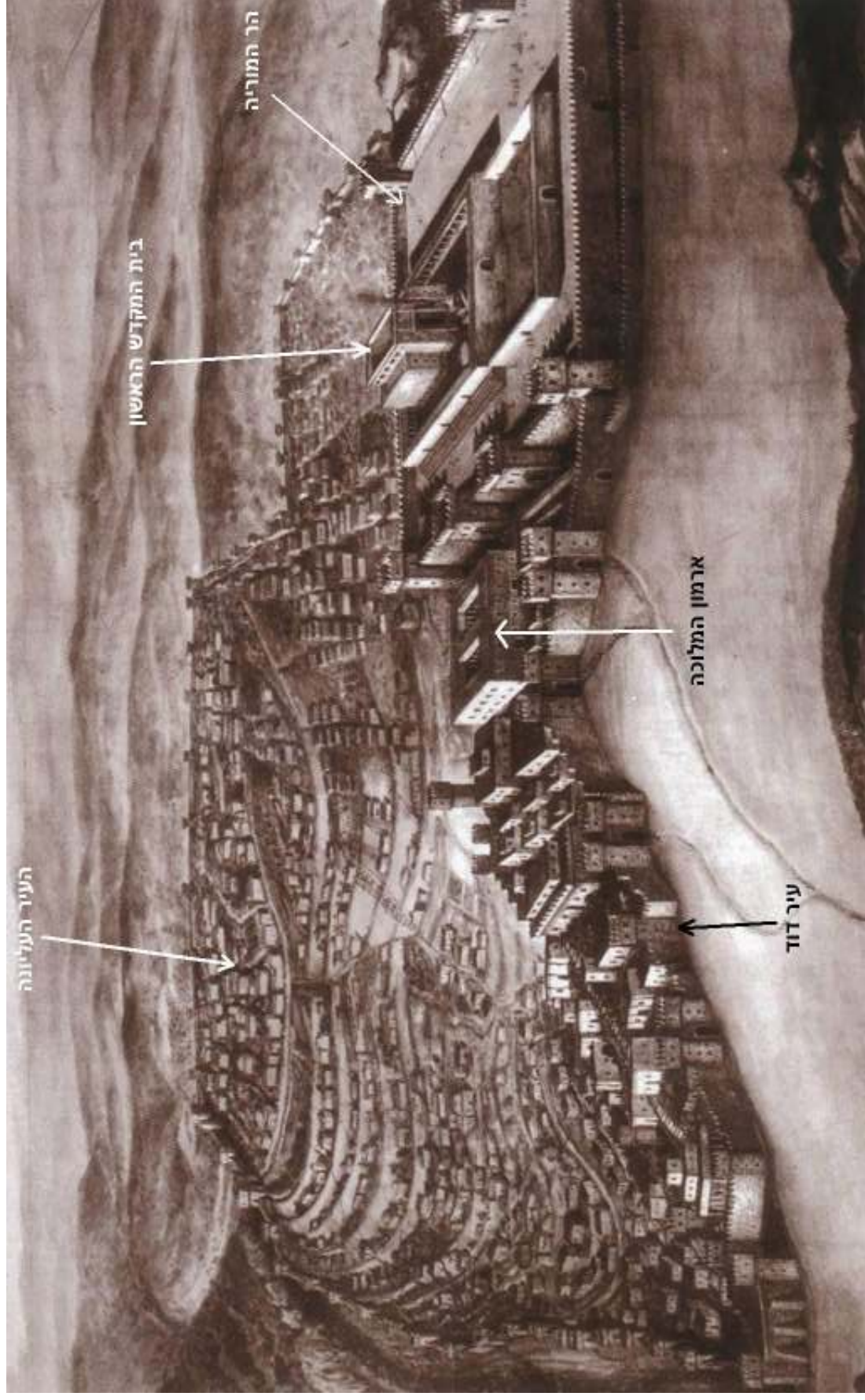
דוד המלך רצה לקנות את חלקת השדה בגורן ארוונה ששם עתיד היה להיבנות בית המקדש בדומה לאברהם אבינו שקנה את מערת המכפלה וליעקב אבינו שקנה את החלקה בשכם ששם נקבר יוסף הצדיק בנו. שלושה מקומות בישראל ניקנו בכסף מלא: מקום המקדש בהר הבית נקנה על ידי דוד המלך, מערת המכפלה בחברון נקנתה על ידי אברהם אבינו וחלקת קבר יוסף בשכם נקנתה על ידי יעקב אבינו.

הקב"ה מנע מדוד המלך להקים את בית המקדש כי דוד המלך נלחם במלחמות רבות. תפקיד הקמת בית המקדש הראשון הוטל על בנו שלמה המלך בנבואת נתן הנביא לדוד המלך: **"כִּי יִמְלֹא יִמְיָךְ, וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ, וְהָקִימְתִּי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ, אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ; וְהָכִינְתִּי, אֶת-מִמְלַכְתּוֹ. הוּא יִבְנֶה-בַּיִת, לְשִׁמִּי; וְכִנֵּנְתִּי אֶת-בֵּיתוֹ מִמְלַכְתּוֹ, עַד-עוֹלָם"** (שמואל ב' פרק ז' פסוקים יב'-יג').

אכן שלמה המלך הקים את בית המקדש הראשון. לדוד המלך, אביו, הותר, בנבואת נתן הנביא, להכין את היסודות והחמרים לבית המקדש. שלמה המלך קיבל מדוד אביו את תכניות בית המקדש ואת סדרי העבודה בו כפי שהיה כתוב ב "מגילת המקדש". באיור – 3 נראה את בית המקדש הראשון שבנה שלמה המלך בהר המוריה – הר הבית.

2.3 מיקום בית המקדש הראשון וחשיבות מקום המזבח

מה חשיבותו של מיקום בית המקדש הראשון? זוהי נקודה מרכזית שיש להסבירה. התנ"ך מגלה לנו שמיקום המזבח בבית המקדש מכוון במדויק מהשמים כי מקום זה הוא מרכז העולם כולו. הראשון שבנה שם מזבח היה אדם הראשון כשגורש מגן עדן. חז"ל מגלים שבאותו מקום ברא הקב"ה את אדם הראשון מעפר הארץ. יתר על כן משם נברא כל העולם. זוהי הנקודה המרכזית של כל העולם כולו ולכן נקרא הסלע בראשו בשם אבן השתייה – שמשם הושתת העולם כולו. אחרי אדם הראשון בנו בניו קין והבל מזבח באותו מקום. השלישי שבנה מזבח על הר המוריה הוא נח בצאתו מהתיבה.

איור- 3: מבט ממזרח לכיוון בית המקדש שבנה שלמה המלך ועיר דוד. ברקע העיר העתיקה על ההר שממערב לבית המקדש. (מתוך ספר המקדש מאת הרב ישראל אריאל)

בפרשת נח נאמר: "וַיֵּצֵא-נֹחַ; וּבָנָיו... יֵצְאוּ מִן-הַתֵּבָה. וַיִּבְנוּ נֹחַ מִזְבֵּחַ, לַיהוָה..." (בראשית ח, יח-כ). לפי פשט הכתובים ניתן להבין כי המזבח נבנה מיד עם צאתם מהתיבה בהרי אררט. אולם כבר יונתן בן עוזיאל¹ – ירושלמי מתרגם – מפרש: "ובנא נח מזבחה קדם ה' הוא מזבחה דבנא אדם בעידן דאיטרד מן גנתא דעדן..." כלומר אומר ר' יונתן בן עוזיאל כי בנה נח מזבח באותו אתר שבנה אדם הראשון מזבח כשגורש מגן עדן. דבריו אלו של ר' יונתן בן עוזיאל מסתמכים כנראה על מסורת קדומה בעם ישראל כי מצאנו בספר הזוהר גישה דומה במאמר "ויבן נח מזבח" (נח, סט עב) פירוש הסולם² (נח, פ): "ויבן נח מזבח... זהו שהקריב עליו אדם הראשון ושואל: אם כן מהו ויבן הלא אדם הראשון בנהו? ומשיב אלא משום שרשעי עולם גרמו שלא היה עומד במקומו דהיינו במקום ההשפעה הקדושה. כיוון שבא נח החזירו למקום ההשפעה אל הקדושה, עכ"ל.

לפי מאמר הזוהר (שם) בנה נח את המזבח במקום המדויק שממנו נברא אדם הראשון ושם גם בנה האדם הראשון את המזבח הראשון.

מסורת עם ישראל מזהה את מקום המזבח שבנה אדם הראשון כאותו מקום שעקד אברהם את יצחק בנו ושנבנה בו אחר כך בית המקדש בהר הבית (הר המוריה) בירושלים. גם מיקום המזבח שבנה דוד המלך ואחר כך שלמה המלך והמזבח שבנו עולי בית שני נקבע בנבואה כי מיקומו המדויק חשוב מאד והוא קובע את קדושתו.

משנחרב בית המקדש השני נחרב המזבח אולם מסורת עם ישראל קובעת שמיקומו הוא בהר הבית וכשיבנה בית המקדש השלישי העתידי – שם יבנה המזבח ושם יוקם בית המקדש העתידי.

2.4 ריכוז כל הסמכויות בהר הבית

לאחר שהוקם בית המקדש הראשון בהר הבית הקים שלמה את ביתו הוא גם כן בהר הבית. באיור 3 נראה בית המקדש הראשון הבנוי בהר המוריה וביתו של שלמה המלך הבנוי בחלקה העליון של עיר דוד-נושק לחומת בית המקדש.

נראה בהמשך שכל המרכזים בעם ישראל שכנו בהר הבית – הר המוריה. שלשה מרכזי כוח והשפעה היו בעם:

- מרכז דתי פולחני שהתרכז בבית המקדש
- מרכז שלטון ומלוכה שהתרכז בבית המלך ובלשכת הגזית שבבית המקדש
- מרכז תורני, הלכתי, הוראתי שהתרכז בלשכת הגזית בבית המקדש

ראוי להתבונן במיקומם של 3 מרכזים אלו באיורים 3 ו-4. באיור 3 נראים הר המוריה (הר הבית) ועיר דוד במבט מכיון מזרח. האיור הוא ציור התרשמותי מתוך ספר המקדש מאת הרב ישראל אריאל. ניתן להבחין במיקומו של ארמון המלוכה בחלקה העליון של עיר דוד סמוך מאד לחומת בית המקדש. שם שכן המרכז השלטוני מלכותי.

באיור 4 נראית תכנית בית המקדש השני ששוחזרה ע"י "מכון המקדש" והופיע כנספח למסכת מידות במישרנה עם באור קהתי. ניתן לזהות את לשכת הגזית בתחתית האיור. היא ממוקמת בפינת עזרת הכהנים בין לשכת פלהדרין מימין ולשכת המצורעים משמאל. לשכת הגזית אמנם נמצאת בתוך עזרת הכהנים ויש גישה מעזרת הכהנים ללשכת הגזית אולם דרגת קדושתה נמוכה יותר. היא לא שייכת לקודש ולכן אסור לחברי לשכת הגזית שאינם כהנים להכנס לעזרת הכהנים. לכהנים מותר להיכנס מעזרת הכהנים ללשכת הגזית לצורך תפילה, ברכות והטלת גורלות (פייס) כפי שנראה בהמשך.

מעיון באיורים 3 ו-4 ניתן להבין שכל שלושת הרשויות התרכזו בהר הבית או סמוך מאד אליו. הרשות הדתית פולחנית - בבית המקדש. הרשות השלטונית מלוכנית בארמון המלוכה ו/או בלשכת הגזית. הרשות התורנית הלכתית בלשכת הגזית השייכת לבית המקדש. ניתן אם כן לסכם שהלב של עם ישראל היה ממוקם בהר הבית.

¹ ת' יונתן – תרגום רבי יונתן בן עוזיאל. התרגום לארמית הוא גם פירוש. ר' יונתן בן עוזיאל חי בתקופת התנאים.

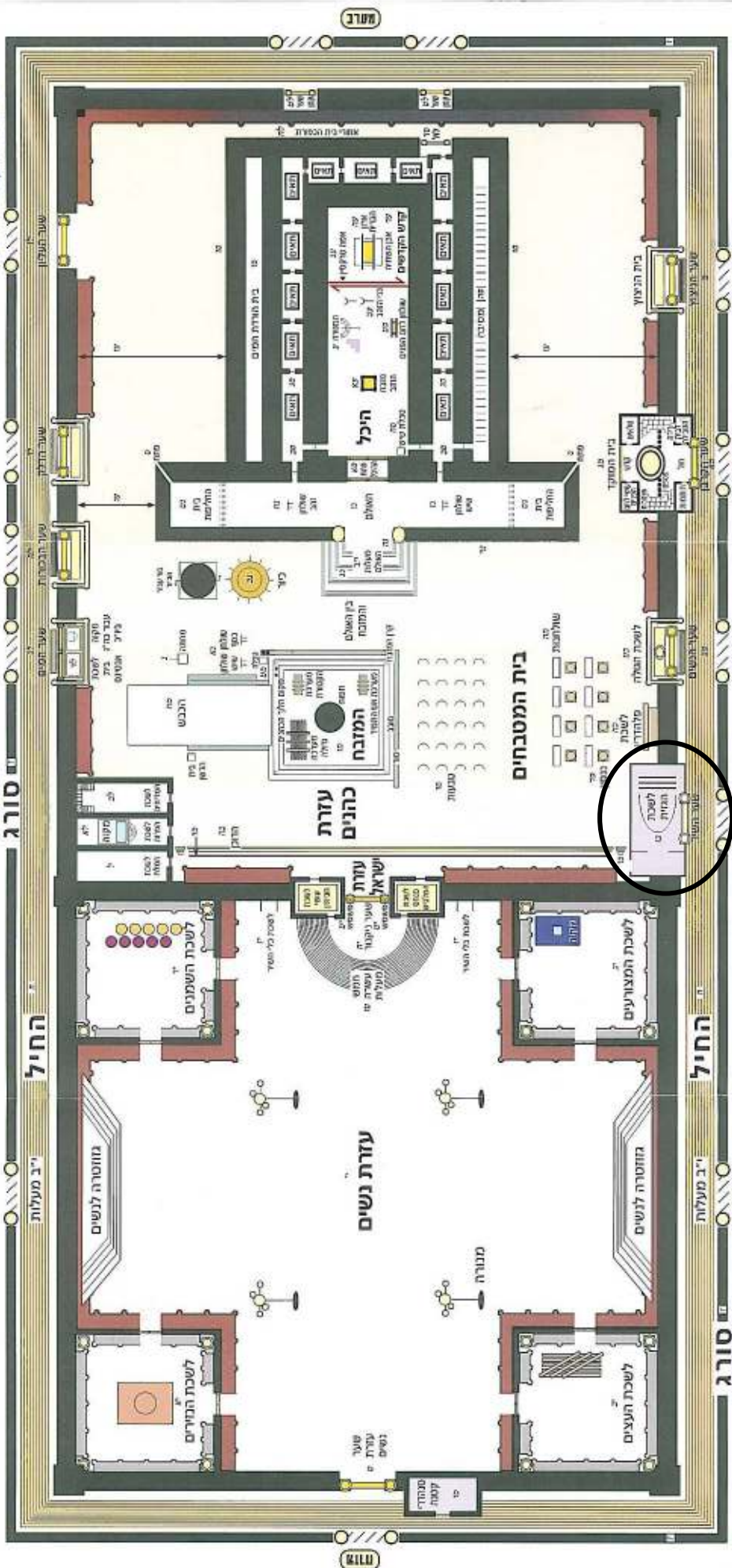
² פירוש הסולם – תרגום ופירוש מלא של ספר הזוהר על ידי הרב יהודה לייב אשלג, בן זמננו.

בית המקדש השני

סורג

החיל

י"ב מעלות

איור 4: תכנית בית המקדש השני, לשכת הגזית היא חלק מעזרת הכהנים אולם דרגת קדושתה נמוכה יותר ולכן מותר גם ללא כהנים להיכנס אליה. (מקור, ביאור משניות קהתי)

לשכת הגזית

2.5 לשכת הגזית ממוקמת בתוך בית המקדש*

לשכת הגזית ממוקמת בבית המקדש בתוך עזרת הכהנים אולם היא שונה משאר הלשכות במקדש גם בתפקידה וגם בקדושתה.

לשכה זו היא הלב ההלכתי והרעיוני של עם ישראל.

בלשכת הגזית ישב בית הדין העליון של עם ישראל. ישבו מלכי בית דוד וישבו נביאים שהיו גם חלק מהסנהדרין.

נתאר את מגוון הנושאים שטיפלה בהם לשכת הגזית ומתוך כך אולי נבין את חשיבותה.

א. פסיקת הלכה. בית עליון של 71 חברים פעל בלשכת הגזית אולם הוא לא עסק בכל המקרים. בתי הדין העירוניים ושני בתי דין נמוכים יותר בירושלים סיננו את המקרים ורק המקרים שלא נפתרו הועברו להכרעת בית הדין העליון בלשכת הגזית, תפקיד בית הדין בלשכת הגזית דומה לתפקיד בית דין גבוה לצדק (בג"צ) היום.

ב. יחסי כהונה. עיקר עיסוקו של בית הדין הגבוה בלשכת הגזית היה ברור ייחוסיהם של הכהנים ושאלת מומים הפוסלים אותם לשרת בקודש.

ג. מינוי דיינים. בית הדין הגדול בלשכת הגזית היה ממנה דיינים לערכאות נמוכות יותר כגון בתי דין עירוניים. פעולות ההכנה ובדיקת דיינים שימונו היו נעשות בלשכת הגזית.

ד. חינוך. לשכת הגזית היתה ממונה על חינוך עם ישראל, על תיקון קלקולים של יחיד ושל חברה. בתקופת הנביאים היו גם נביאים חברי לשכת הגזית והם הנחו בנבואה את העם. כשפסקה הנבואה נטלו על עצמם חברי הסנהדרין את תפקיד המחנך והמוכיח של העם.

ה. תפילה. הכהנים היו נכנסים ללשכת הגזית לאחר שהעלו אברים לכבש המזבח והיו מברכים ומתפללים שם. דבר זה מוסיף מימד קדושה מיוחדת ללשכת הגזית ששם נמצא החיבור בין תפילה לתורה.

ו. הטלת גורלות. הממונים על הכהנים היו מטילים גורל כדי לקבוע מי מהכהנים זוכה בעבודת קודש – למשל העלאת איברים למזבח. הטלת גורל זו נקראת פייס והיא נעשתה בלשכת הגזית. אולי כדי להוסיף עוד קדושה ללשכה זו.

ז. השראת קדושה. החיבור בין לשכת הגזית לבית המקדש חיזק את הקשר העמוק בין עולם התורה שמרכזו בלשכת הגזית ובין עבודת הקודש שמרכזה בבית המקדש.

ח. יעוץ מדיני וצבאי. המלך אינו רשאי לפתוח במלחמת רשות מבלי להתייעץ בסנהדרין של 71 חברים. כדי לקבל את רשות הסנהדרין לצאת למלחמה עליו לבוא ללשכת הגזית – שם נמצאת הסנהדרין.

מפירוט תפקידיה של לשכת הגזית ניתן להתרשם מהיקף הנושאים שהיו באחריות לשכה זו.

לשכת הגזית היא אחד משלושת הקודקודים של משולש השלטון בעם ישראל: מלוכה, כהונה, תורה ודינים. לשכת הגזית היא מקום פעולתו של הקודקוד השלישי תורה ודינים. בהר הבית נפגשו כל שלושת הקודקודים הללו.

* סעיף לשכת הגזית מעובד ממאמרו של האדריכל שמואל בלום: "לשכת הגזית" שפורסם בכנס השנתי ה-27 של "מכון המקדש", חול המועד פסח תשס"ז, 2007.

3. תקומתה של ירושלים כמרכיב מרכזי בגאולה

3.1 תפקיד הגאולה לתקן את עולמנו

עולמנו נברא מושלם, בני האדם קלקלו אותו במהלך ההיסטוריה, החל מאדם הראשון שעבר על האיסור לא לאכול מעץ הדעת ולכן גורש מגן עדן עם אשתו חוה שהסיתה אותו; ההמשך בקין שהרג את הבל אחיו, אחר כך בדור המבול החוטאים, בדור הפלגה שבנה את מגדל בבל ועוד ועוד ועוד. הקב"ה ברא את אברהם אבינו כדי לתקן את העולם. המשיך בתיקון יצחק בנו של אברהם ואחר כך יעקב אבינו שמבניו יצא עם ישראל. עם ישראל קיבל את ייעודו במעמד הר סיני להיות עם סגולה עם מופתי לכל העולם. לשם כך ניתנה התורה לעם ישראל במעמד הר סיני. התורה מנחה את בני ישראל כבודדים וכעם איך להתנהל בעולמנו לפי רצון הקב"ה. לעם ישראל, עם הסגולה, ניתנה ארץ קדושה – ארץ ישראל ובתקופת יהושע נכבשה הארץ ובני ישראל התנחלו בנחלותיהם על פי הוראת הקב"ה שנמסרה מהקב"ה דרך אבני החושן שנשא הכהן הגדול אלעזר בן אהרן. כל שבט קיבל את נחלתו לפי אבני החושן. ארץ ישראל חולקה לנחלות שבטי ישראל. רק ירושלים לא חולקה לשבט מסוים.

3.2 ירושלים כמרכזה של ארץ ישראל – ארץ הקודש

ירושלים יועדה להיות עיר קדושה שבליבה (בהר הבית) יוקם בית המקדש שבו מתקשרים עולי הרגל לקב"ה. חלפו כ-450 שנה מיציאת מצרים עד שהושג היעוד האלוקי של ירושלים להיות עיר קדושה שבמרכזה בית המקדש. דוד המלך בא לעולמנו כדי לאחד ולהנהיג את עם ישראל במטרה להפוך את ירושלים לעיר קודש, בירת עם ישראל העם הקדוש וכדי להקים את בית המקדש בהר המוריה בלב ירושלים. תכניתו של דוד המלך להקים את בית המקדש נעצרה על ידי הקב"ה ששלח את נתן הנביא לבשר לדוד המלך שהוא לא יבנה את בית המקדש הראשון אלא שלמה בנו.

3.3 הקמת בית המקדש הראשון ע"י שלמה המלך

בית המקדש הראשון הוקם על ידי שלמה המלך בנו של דוד המלך. היתה זו תקופת פריחה ושפע בלתי רגילים. ירושלים שבמרכזה הוקם בית המקדש הפכה לעיר מרכזית מאד בתקופת שלמה המלך. בשלושת הרגלים פסח, שבועות וסוכות נהרו מליוני עולי רגל ישראלים לירושלים.

3.4 התחלת הקלקולים – ירבעם בן נבט מפלג את העם

לקראת סיום מלכותו של שלמה המלך, שמלך 40 שנה, החלו קלקולים שגברו עד שהביאו לפילוג נורא בעם ישראל. ירבעם בן נבט מרד במלכי בית דוד ופילג את העם. עשרה שבטים כולל אפרים שבטו של ירבעם בן נבט התפלגו ויצרו את ממלכת ישראל וירבעם בן נבט היה המלך הראשון. שבט יהודה ושבט בנימין נשארו נאמנים למלכי בית דוד ויצרו את ממלכת יהודה. ירושלים כבר חדלה להיות בירת כל עם ישראל. ירבעם בן נבט הציב עגלי זהב, עבודה זרה, בדן ובבית אל ומנע בכוח מעולי רגל במלכותו ישראל לעלות לבית המקדש בירושלים ברגלים פסח, שבועות וסוכות. הפילוג הנורא שעשה ירבעם בן נבט בעם ישראל הכתיר אותו בתואר המפוקפק של מלך שאין לו מקום בעולם הבא (תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קב' עמ' א). ירושלים שהיתה בשיא גדולתה בימי דוד ושלמה כבר לא חזרה למעמדה זה עד ימינו אנו. בעתיד בעת הגאולה היא תחזור לגדולתה ותהפוך למרכז העולמי לכל תושבי תבל.

3.5 עם ישראל גולה ובית המקדש הראשון נחרב

נמשיך בתיאור ההיסטורי של מעמדה העולמי של ירושלים. חטאי בני ישראל גברו עד שהחליט הקב"ה להגלותם. ממלכת ישראל, עשרת השבטים, גלו ראשונים ומאז נעלמו מעינינו לארצם המסתורית. ממלכת יהודה הכוללת את שבטי יהודה ובנימין גלתה כ-200 שנה אחרי גלות עשרת השבטים והתפזרה בעולמנו. כמעט ואין ארץ בעולמנו שלא הגיעו אליה יהודים.

3.6 בניית בית המקדש השני והגלות השנייה

לאחר 70 שנה בדיוק התקבל הרישיון מדריוש השני, בנם של אחשוורוש ואסתר המלכה, לבנות את בית המקדש השני. הוא נבנה אולם קדושתו לא היתה כקדושת התעה מהבית הראשון. אמנם מבחינה חזונית

היה בית המקדש השני שבנה הורדוס מרשים יותר מבית המקדש הראשון, אולם מבחינה רוחנית היה בית המקדש הראשון קדוש יותר. כ-420 שנים עמד הבית השני ובשל מלחמת אחים ושנאת חינוס נחרב בית שני בידי הרומאים והיהודים יצאו לגלות שניה וממושכת שנמשכה כמעט אלפיים שנים. באיור 5 נראה בית המקדש השני שבנה הורדוס והר הבית. האיור הוא שחזור מדויק שנעשה ע"י מומחי "מכון המקדש" בירושלים על פי מקורות יהודיים מוסמכים.

3.7 תחילת הגאולה – שיבת ציון קיבוץ גלויות

הגלות נמשכה כ-1800 שנים ולפני כ-150 שנה החלו היהודים לחזור לארצם הקדושה ארץ ישראל. בתחילה היה זרם העולים דליל מאוד. רק בודדים עלו לארץ. עם חלוף הזמן גבר זרם העולים וארץ ישראל החלה להתמלא יהודים.

גם בירושלים התיישבו יהודים. בתחילה בעיר העתיקה ולפני יותר מ-100 שנים החלו יהודים לצאת מחומות העיר העתיקה ולישב שכונות רבות בירושלים רבתי. ההתיישבות נמשכה גם בכל חלקי הארץ, מאות ישובים הוקמו.

3.8 הקמת מדינת ישראל בתש"ח 1948

בשנת תש"ח 1948 הוכרזה הקמת מדינת ישראל, פרצה מלחמת העצמאות. היהודים ניצחו את ערביי הארץ ואת הצבאות הסדירים של מצרים, סוריה, ירדן, לבנון ועירק שנלחמו בס. הוקמה מדינת ישראל. בפעם הראשונה לאחר כ-1880 שנה זכו היהודים לחזור לארצם ארץ ישראל ולהקים מדינה עצמאית – היה זה שלב חשוב מאוד במהלך הגאולה. כיום אנו מציינים זאת על ידי יום העצמאות, הנחגג כל שנה בה' באייר מועד הכרזת מדינת ישראל.

ירושלים היתה חצויה. חלקה המערבי נשלט על ידי מדינת ישראל הצעירה וחלקה המזרחי ע"י מדינת ירדן. במלחמת העצמאות נערכו קרבות קשים מאוד בירושלים וסביבתה ובקושי רב עלה בידי צה"ל לשחרר פרוזדור צר המקשר את ירושלים עם שפלת החוף. לבה של ירושלים הר הבית והעיר העתיקה נשארו בידי ממלכת ירדן. ליהודים לא היתה גישה למקומות הקדושים במשך 19 שנים ממלחמת העצמאות בשנת תש"ח 1948 עד שחרור ירושלים במלחמת ששת הימים בשנת תשכ"ז 1967.

3.9 שחרור כל ארץ ישראל ממערב לנהר הירדן וירושלים – תשכ"ז 1967

בשנת תשכ"ז 1967 פרצה מלחמת ששת הימים הניסית. במשך 6 ימים הצליח צה"ל לכבוש את כל חצי האי סיני, את רמת הגולן, את "הגדה המערבית" כך נקרא אז השטח בשלטון ממלכת ירדן ממערב לנהר הירדן. גולת הכותרת היתה שחרור חלקה המזרחי של ירושלים משלטון ממלכת ירדן ובמרכזו הר הבית הקדוש. אירוע הסטורי זה התרחש בכ"ח אייר תשכ"ז, 1967, ואותו אנו חוגגים ביום שחרור ירושלים כל שנה. הנס היה עצום. בפעם הראשונה לאחר 1897 שנים חזרה שליטה יהודית להר הבית. מרכז העולם כולו הנמצא בהר הבית חזר לשליטת המדינה היהודית מדינת ישראל שיעודה להפוך למופת ודוגמא לכל האנושות.

4. המצב העכשווי שנת תשע"ג, 2013

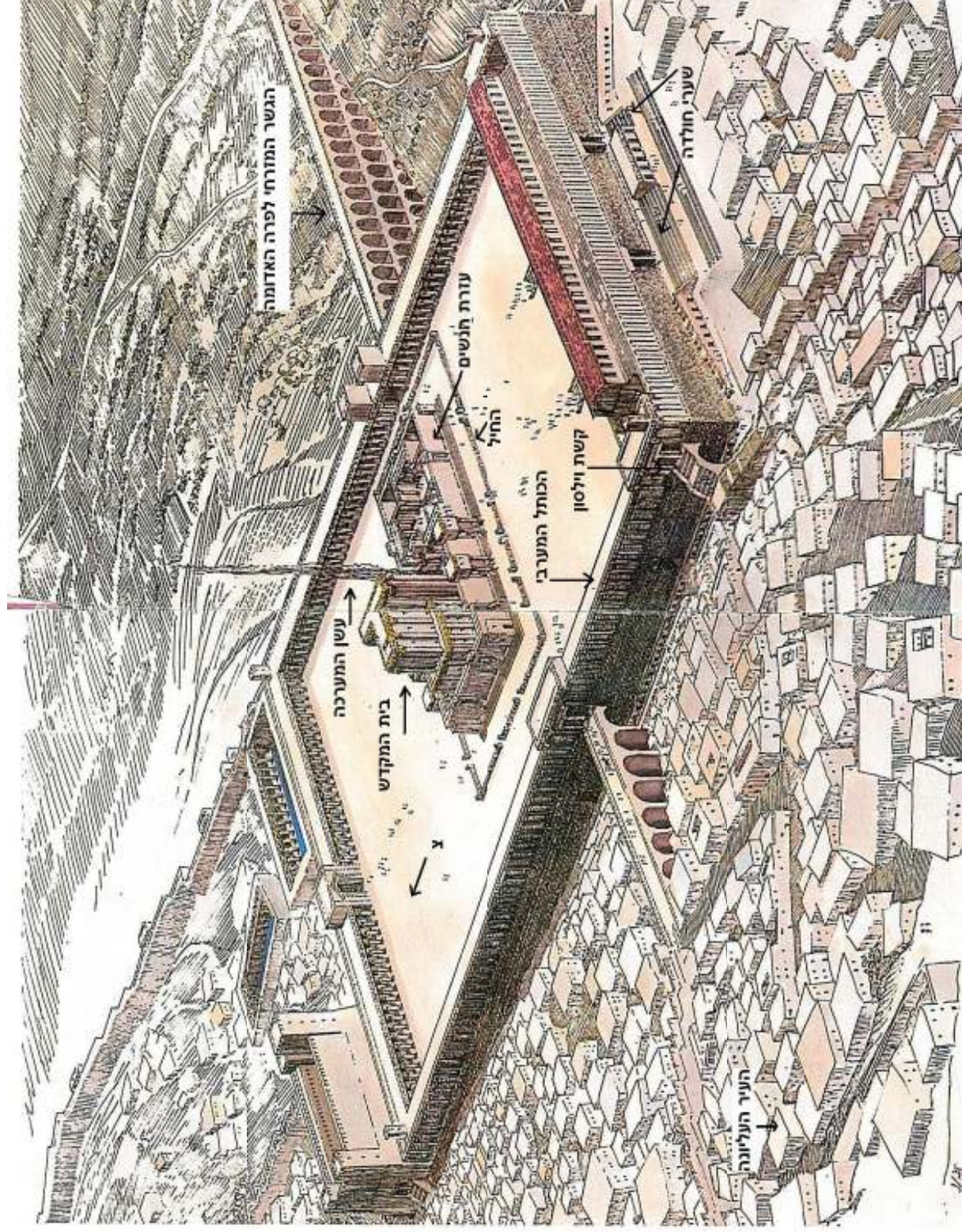
4.1 דיון במצב העכשווי בארץ ישראל ובירושלים

כאן עלינו לעצור ולהסביר (לעניות דעתנו) מדוע החליט הקב"ה להחזיר את השליטה על הר הבית וכל ירושלים לידי מדינת ישראל המדינה היהודית.

מדוע למשל לא יכולים היהודים לתקן את העולם כולו ע"י ישיבה בארצות הגויים באירופה, אמריקה, אסיה, אפריקה ואוקיניה – כפי שהיה המצב במשך 1897 שנות הגלות לפני שנת תשכ"ז (1967)?

היו יהודים רבים במהלך הגלות הממושכת (כמעט אלפיים שנה) שקידשו והצדיקו את מצבם כגולים בארצות נכר בטענות שכך הם משפיעים על הגויים ומתקנים אותם. טענה זו נכונה בחלקה כי התנ"ך הפך לספר הספרים והשפיע רבות על הגויים לתקן ולשפר את דרכיהם. גם היהודים בגולה שימשו בהרבה מקומות דוגמא חיובית ראויה לחיקוי והערצה ע"י הגויים.

אולם בהיותם בגלות לא יכלו היהודים לבטא ולהבליט את הצד הלאומי שביהדות. התורה אינה מכוונת רק לתקן את האדם הבודד. לתורה ישנם מימדים נוספים – התייחסות לקהילה, לציבור אנשים,

איור 5: שחזור בית המקדש השני שבנה הורדוס. נעשה ע"י חוקרי "מכון המקדש" ע"פ המקורות במשנה, בתלמוד ובכתבי הרמב"ם (מקור: ספר המקדש – מן המשכן למקדש בירושלים. מאת הרב ישראל אריאל, הוצאת פרסומי ישראל ומכון המקדש).

לחיי העיר ולהתנהלות מדינה שלמה. התורה מקיפה את כל צדדי החיים ומנחה את האנושות איך צריך להתנהג בעולם שברא הקב"ה וממשיך לבראו כל יום מחדש.

כשהיהודים היו פזורים בארצות גלותם הם לא יכלו להדגים לעולם כולו איך צריכה להתנהל מדינה שלמה, איך צריכה להתנהל עיר, קהילה וישוב קטן ובודד. כדי להאיר צדדים אלו של החיים היה דרוש להקים מדינה יהודית בארץ ישראל. כי מדינה יהודית זו ניוונה בכל רגע מקדושת עם ישראל, מקדושתה של ארץ ישראל ובראש ובראשונה מקדושתה הניצחית של ירושלים. לכן הקים הקב"ה את מדינת ישראל בשנת ה'תש"ח 1948. ו-19 שנה מאוחר יותר בשנת ה'תשכ"ז 1967 שיחרר את הר הבית, מזרח ירושלים ושאר חבלי יהודה ושומרון. מעניין, כל הנבואות המתייחסות לגאולה מתארות את עם ישראל יושב בארץ ישראל ואת ירושלים כבירתו. אין אף נבואה בתנ"ך החוזה גאולה עולמית במצב שעם ישראל מפורז בגולה. הנבואות החוזות קיבוץ גלויות התממשו כבר. גם הנבואות החוזות הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל ללא שלטון זר – התממשו בשנת תש"ח (1948) עם הקמת המדינה.

הנבואות על ירושלים כבירת המדינה היהודית התממשו בשנת תשכ"ז 1967 עם שחרור ירושלים כולה. כיום, 46 שנים אחרי שחרור ירושלים עדיין נמצא הר הבית במצב לא נורמלי. הראינו קודם שבהר הבית נמצא מרכז העולם כולו והיא הנקודה הקדושה ביותר בעולם. בעבר הוקמו שם שני בתי מקדש הבית והראשון והבית השני. מדוע מונע הקב"ה שליטה מלאה של מדינת ישראל על הר הבית. זוהי שאלה טעונת חומר נפץ שננסה להשיב עליה בהמשך המאמר בזהירות ולהתבסס על נבואת ישעיהו.

4.2 "הר הבית בידנו" – האמנם?

תיארונו את המציאות של ימינו מאז שנת תשכ"ז 1967 ששחרר הר הבית בסיסמת הצנחנים בשחרורו - "הר הבית בידנו". נכון צה"ל כבש את הר הבית ביום הרביעי של מלחמת ששת הימים אולם מהר מאוד נאלצה מדינה ישראל להעביר את השליטה על הר הבית לידי הואקף הערבי. מצב זה נמשך עד ימינו אלו כבר 46 שנים.

כדי להראות את הפרדוקסליות שבמצב זה נשוטט מעט בעולמנו ונפעיל את הדמיון. נתאר לעצמנו את אנגליה שמרכזה בבירתה לונדון ושם ישנו שטח מסויים "הסיטי" שבו מתרכזת מרבית הפעילות הפוליטית פרלמנטרית והכלכלית. נעלה בדמיונו עתה מצב "הסיטי" בלונדון נתפס ונכבש על ידי גרמניה. הכניסה לאנגלים אסורה והגרמנים אומרים "האלט" (עצור בגרמנית) אין כניסה. האם תוכל אנגליה להתנהל במצב זה שמרכז לונדון נשלט על ידי גרמנים? נשוטט עתה בדמיונו לרוסיה, האם תוכל רוסיה לסבול מצב שסינים שולטים בקרמלין מרכז השלטון ברוסיה? נעבור בדמיונו לארה"ב, האם ארצות הברית תתפקד כשמרכז העיר וושינגטון – הבית הלבן, הפנטגון, הקונגרס והסנט נשלטים על ידי הרוסים? תארונו מצבים פרדוקסלים אלו כדי להמחיש את המוזרות במצב שבו נמצאת מדינת ישראל כבר 46 שנים מאז תשכ"ז 1967.

מדינת ישראל משגשגת. הכלכלה פורחת, המצב הביטחוני איתן, ישובים ותשתיות מתפתחים בקצב משביע רצון אולם הר הבית איננו בשליטתנו "הר הבית לא בידנו".

תיארונו קודם את חשיבותו ההיסטורית של הר הבית חשיבות שלא נפגמה ולא השתנתה מאז בריאת העולם שנברא כאמור מאבן השתייה בהר הבית. חשיבותו של הר הבית נצחית ותמשיך ותגדל בעתיד.

מדוע מסכים הקב"ה למצב פרדוקסלי כזה כשכל הארץ מתפתחת כמדינה יהודית מפוארת ומשגשגת ורק מרכזה בהר הבית נמצא בשלטון זרים - הואקף הערבי?

הפלא ופלא. מצאנו נבואה המתארת מצב פרדוקסלי זה בדיוק מדהים. הנבואה היא נבואתו של ישעיהו בפרק נד' פסוקים יא' – יז. היא נקראת כל שנה כהפטרת "**ענייה סערה**" לפרשת ראה.

בפסוק הראשון (שם יא) נאמר "**עֲנִיָּה סַעְרָה, לֹא נַחֲמָהּ**". מפרש מלבי"ם³ (שם) פירוש מדהים החוזה בדיוק את מצבנו כיום: ענייה אחר שניבא על העקרה שירבו בניה (ישעיהו מט), זהו משל על קיבוץ הגולה, מצייר כי בעת ההיא עדן (עדיין) לא תהיה ציון (הר הבית) בנויה על תילה והענייה הזאת שהיא ציון עדן (עדיין) תסער בחמת רוחה על שהיא עדן (עדיין) לא נוחמה. וכן המליץ למעלה (ישעיהו מט, יב) "**הֲנֵה-אֵלֶּה, מִרְחֹק יָבֹאוּ... וְתֹאמַר צִיּוֹן, עֲזָבֵנִי ה'**"... שממליץ ג"כ כי בעת קבוצת הנדחים עוד תשב ציון (הר הבית) חרבה כמו שפירשתי שם. אומר העקרה (ארץ ישראל) כבר מלאה רינה כי רבים בני שוממה (העולים

³ מלבי"ם – רבי מאיר לייבוש בן יחיאל מיכל. מגדולי מפרשי התנ"ך בעת האחרונה פעל לפני כ-160 שנה.

במשך כ-30 שנה פירש את כל התנ"ך פירוש מפורט מאד וחשוב.

לארץ), אבל העניה (הר הבית) עדן (עדיין) סוערה כי היא עדן (עדיין) לא נוחמה הארץ נתמלאה מבני גולה וציון (הר הבית) עדיין לא בנויה, עד כאן לשונו של מלבי"ם.

נפלא, ישעיהו קיבל נבואה זו לפני כאלפיים חמש מאות שנה, מלבי"ם חיבר את פירושו זה לפני כ-160 שנה, עוד לפני העליות הגדולות לארץ ישראל. אכן ישעיהו מנבא את המציאות העכשווית ומלבי"ם מפרש את הנבואה. ארץ ישראל מלאה עולים חדשים וילידי הארץ השמחים בבניינה, אולם, הר הבית (ציון) עדיין לא בידנו למרות שנכבש ע"י צה"ל כבר לפני 46 שנה לערך.

פלא פלאים, נבואה זו כל כך מדויקת וחווה את מצבנו הנוכחי טרם הגאולה הסופית. עלינו להתעודד מכך שקיימת נבואה החווה את מצבנו הפרדוקסלי כיום. זהו סימן ברור לכך שגם שאר הנבואות על הפיכת ירושלים למרכז העולם – יתממשו.

5. עתיד ירושלים המתברר מהנבואות

הראינו בסעיף 3 את ההשתלשלות ההיסטורית שקדמה לשחרור ירושלים בשנת תשכ"ז 1967 במלחמת ששת הימים הניסית. בסעיף 4 ערכנו דיון במצב הנוכחי בעקבות שחרור יהודה ושומרון, ירושלים והר הבית. הצגנו את הפרדוקס שכמעט כל הארץ ממערב לנהר הירדן בשליטתנו אולם הר הבית בשליטת הוואקף הערבי. הר הבית היה בעבר המקום המרכזי ביותר בארץ ישראל, ראו סקירה בסעיף 2, מדינת ישראל זכתה לעצמאות לפני 65 שנה וירושלים שוחררה לפני 46 שנה; המדינה משגשגת ופורחת ולמרות זאת הר הבית נשאר ריק מנוכחות יהודית.

האם מציאות עכשווית זאת תימשך לנצח? כדי לענות על שאלה כואבת זו פנינו לנבואות הכתובות בתנ"ך. הנבואות המתניחות לגאולה העתידית חוזות את ירושלים כמרכז העולם ובשליטה יהודית מלאה. נסקור כמה נבואות. הנבואות מצוטטות לפי סדר הופעתן בתנ"ך. לנבואות מצורף הסבר המתבסס על דברי הפרשנים.

5.1 נבואותיו של ישעיהו הנביא

פותח ישעיהו הנביא (בפרק ב', פסוקים ב-ד) "וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, נִכּוֹן יְהוָה הַר בֵּית-ה' בְּרֹאשׁ הָהָרִים, וְנִשְׂאָ, מִגְבְּעוֹת; וְנִהְרֹוּ אֱלֹוִי, כָּל-הַגּוֹיִם. ... כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹכָהּ, וְדָבָר-ה' מִירוּשָׁלַם... וְכָתְנוּ חֲרֻבוֹתֶם לְאַתִּים, וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמֵרוֹת--לֹא-יִשָּׂא גּוֹי אֶל-גּוֹי חָרָב, וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה. " תיאור נפלא של הגאולה העולמית בימי המשיח (אחרית הימים) כל הגוים יעלו לבית המקדש בהר ציון, שלום עולמי ודעת ה'.

בפרק כז' (יב, יג) מופיעה נבואה מפורסמת על מהלך הגאולה: "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא, יִחַבֵּט ה' מִשְׁבֶּלֶת הַנֶּהָר עַד-נַחַל מִצְרַיִם; וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאַחַד אֶחָד, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הָיָה בַּיּוֹם הַהוּא, יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְכָאוּ הָאֲבָדִים בְּאַרְץ אֲשׁוּר, וְהַנְדָּחִים בְּאַרְץ מִצְרַיִם; וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ, בִּירוּשָׁלַם."
בישעיהו נב מתוארת הגאולה. התיאור מתחיל בביטוי "עורי עורי".

"עורי עורי לְבָשִׁי עֲזָד, צִיּוֹן: לְבָשִׁי בְּגָדֵי תִפְאָרֶתךָ, יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ--כִּי לֹא יוֹסִיף יָבֵא-בָךְ עוֹד, עָרֶל וְטָמֵא." פסוק נפלא זה (ישעיהו נב, א) מצוטט לרוב בהקשרים שונים – הוא חלק מהפסרת "אנכי אנכי" לפרשת שופטים הרביעית בנבואות שבע דנחמתא. מציין ר' אבן עזרא⁴ כי זוהי נבואה לעתיד לבוא ולא על גלות בבל. זאת הוא לומד מסוף הפסוק "לֹא יוֹסִיף יָבֵא-בָךְ עוֹד, עָרֶל וְטָמֵא" וכתוב "כי מי נח זאת לי" כן נשבעתי והנה היא גזרה לא תתבטל. עד כאן ראב"ע. כלומר שבועתו של הקב"ה שלא יוסיף לבוא בארץ ישראל עוד ערל (נוצרי) וטמא (מוסלמי) היא לעולמי עד כמו שבועתו לנח ובניו שלא יחזור המבול שנית. גם מפרשים מאוחרים יותר סוברים כך. מפרש מלבי"ם³ (שם) כי "ציון" הכוונה לעיר דוד, בית המקדש הסנהדרין והמלכות שזהו העוז הפנימי ולכן נאמר בנבואה "לְבָשִׁי עֲזָד, צִיּוֹן". אבל בירושלים שהיא כלל העיר שם היו רק הבגדים החיצוניים. בגדי תפארת שהם העושר וריבוי עס, שהיא ההצלחה הגופנית ועל זה אמר "לְבָשִׁי בְּגָדֵי תִפְאָרֶתךָ, יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ". הבחנה זו בין ציון שהיא המרכז הרוחני, תחוקתי ומלכותי ובין שאר העיר, הנקראת בנבואות ישעיהו – ירושלים, הבחנה זו מלווה את כל פירוש מלבי"ם לישעיהו. ראינו בנבואות אחרות (נד, יא) כי ציון עדיין סוערה ואבלה כי היא שוממה (הר הבית לא בידנו) בעוד כל הארץ וירושלים כבר מיושבת ושומחה.

בהמשך הפסוק "... לֹא יוֹסִיף יָבֵא-בָךְ עוֹד, עָרֶל וְטָמֵא" מפרש רד"ק⁵ – ערל זה מלכות אדום (נוצרים) שהם ערלים ו"טמא" זה מלכות ישמעאל (איסלאם) שהם מראים עצמם טהורים ברחיצת גופם והם טמאים במעשיהם הרעים. ושתי מלכויות אלו החזיקו בירושלים מיום החורבן ושתייהן נלחמות עליה זמן רב. זו כובשה מזו וזו כובשה מזו (צלבנים, מוסלמים, תורכים, אנגלים). ומיום הגאולה ואילך לא יעברו בה

עוד כימי עולם וכן אמר יואל (ד, יז) "וְהָיְתָה יְרוּשָׁלַם קִדְשׁ, וְזָרִים לֹא-יַעֲבְרוּ-בָהּ עוֹד" עד כאן רד"ק. אכן בשורה נפלאה, יתכן שהקמת המדינה והשלטת שלטון יהודי (אמנם כפוף לגויים) על חלק מארץ ישראל הוא אות מבשר לתחילת הגאולה ושיותר לא ישובו גויים לשלוט בארצנו.

בישעיהו נד מתחילה נבואת "רני עקרה". "רְנִי עֲקָרָה, לֹא יֵלְדָה..." פותחת הפטרת פרשת כי תצא החמישית בשבע דנחמא, בישעיהו (נד, א-י). שלושת הפסוקים הראשונים מתארים את התרבותם הפלאית של בני ציון הנחשבת לעקרה. "כִּי-רַבִּים בְּנֵי-שׁוֹמְמָה מִבְּנֵי בְעוֹלָה אֶמֶר ה' ". בטבע הדברים לאשה שוממה (גלמודה) אין בנים ולאשה נשואה יש. אולם בגאולה באופן לא טבעי יתגלו ויבואו המוני בני ישראל לארצם שהיתה שוממה. עד כדי כך תגדל הצפיפות שירושלים וארץ ישראל יתרחבו. "הַרְחִיבִי מְקוֹם אֹהֶלְךָ, וִירֵיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ..." (שם, ב) רד"ק מפרש אהלך – ירושלים, יריעות משכנותיך – שאר ערי ישראל.

מלבי"ם מפרש את "אֶל-תַּחֲשִׁכִּי" בהמשך פסוק ב (שם) – כי תמיד יתרבו הבנים הבאים מחדש וצריך להוסיף תמיד דיורים. לכן בימינו במדינת ישראל, יש להמשיך לבנות ולפתח כי תמיד צפויים גלי עליה חדשים, ובעקבותיהם בעיית שיכון ודיור. גם כיום צפויים גלי עלייה ענקיים מיבשת אמריקה, מבריה"מ לשעבר ואירופה. לכן מנבא ישעיהו בשם ה' את הציווי להמשיך לבנות ולפתח את הארץ כדי שיהיה מקום לעולים החדשים.

בישעיהו ס מתחילה נבואת "קומי אורי" הנקראת כהפטרת פרשת כי תבוא (ס, א-כב) השישית בהפטרות שבע דנחמא. "קוּמִי אוּרִי, כִּי בָא אוֹרְךָ; וּכְבוֹד ה', עֲלֶיךָ זָרַח" (ס, א) היא קריאה לירושלים להתעודד מצרות הגלות כי הנה הגיע הזמן לגאולה והאור המסמל אותה יפציע בירושלים ואליו יתווסף האור הרוחני מאת ה' (ת' יונתן¹, מצודת דוד⁶, רד"ק, מלבי"ם, שם).

בפסוקים ה-ט (ישעיהו פרק ס) מתואר השפע שיביאו מכל העולם, בעת הגאולה, לכבוד ה' בירושלים. "אֲזִי תֵרָאִי ... כִּי-יִהְיֶה עֲלֶיךָ הַמּוֹן יָם, חֵיל גּוֹיִם ... שְׁפַעַת גְּמִלִים ... זָהָב וּלְבֹנָה יִשְׂאוּ, וְתִהְיֶה ה' יִבְשָׁרוּ. כָּל-צֶאֱן קָדָר יִקְבְּצוּ לָךְ ... כִּי-לִי אֵיִים יָקוּ... לְהִבְיֵא בְנֵיךָ מִכְּחוּק ... לָשֵׁם ה' ... כִּי פֶאֶרְךָ". (שם ה-ט). בפסוקים י-יד מתוארת בניית ירושלים ע"י האומות, כבודה וכבוד ישראל בעתיד. "וּבְנֵי בְנֵי-יִזְרָאֵל וּמִלְכֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוּדוּךָ ... וּפְתָחוּ שַׁעְרֶיךָ תָּמִיד ... לְהִבְיֵא אֶלְיֶיךָ חֵיל גּוֹיִם, וּמִלְכֵיהֶם נְהוּגִים. כִּי-הָיוּ וְהִמְמַלְכָּה אֲשֶׁר לֹא-יַעֲבְדוּךָ, יִאֲבְדוּ... וְהָלְכוּ אֶלְיֶיךָ שְׂחוֹחַ בְּנֵי מִצְרָיִם ... וְקָרְאוּ לָךְ עִיר ה'....". (שם, י-יד). וממשיך לתאר את כבוד ירושלים וישראל בעתיד: "... וְשִׁמְתִּיךָ לְגֹאֲוֹן עוֹלָם... וְיִנְקַת חֵלֶב גּוֹיִם... תַּחַת הַנְּחֻשֶׁת אֲבִיא זָהָב... לֹא-יִשְׁמַע עוֹד חֲמָס בְּאַרְצֶךָ... וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם... וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים, לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ; נֶצַח מִטַּעַם מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, לְהַתְפָּאֵר. הַקֵּטָן יִהְיֶה לְאֶלֶף, וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם; אֲנִי ה', בְּעֵתָה אֲחִישָׁנָה". (שם, טו-כב)

כל אומות העולם ישרתו את בני ישראל בירושלים. הכל יתעלה, הנחושת תהפוך לזהב, הברזל לכסף ועוד. הכל יואר באור ה' שלעומתו לא יהיה יותר צורך באור השמש והירח. כל עם ישראל יהיו צדיקים שבהם יתפאר ה'. ולבסוף הביטוי המצוטט לרוב "אֲנִי ה'", בְּעֵתָה אֲחִישָׁנָה" כלומר ה' מבטיח: זכו אחישנה לא זכו בעיתה (רש"י, שם). כלומר, אופיה של הגאולה תלוי בזכויות עם ישראל, אם יעשו את רצון ה' תמומש הגאולה ואף תזורז.

בישעיהו פרק סה' בפסוק יז מתחיל תיאור השפע האלוקי בעת הגאולה. "כִּי-הִנְנִי בּוֹרֵא שְׂמִים חֲדָשִׁים, וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה... כִּי הִנְנִי בּוֹרֵא אֶת-יְרוּשָׁלַם גִּילָה, וְעַמָּה מְשׁוֹשׁ... וְלֹא-יִשְׁמַע בָּהּ עוֹד, קוֹל בְּכִי וְקוֹל זַעֲקָה. לֹא-יִהְיֶה מִשֶּׁם עוֹד, עוֹל יָמִים וְזָקָן, אֲשֶׁר לֹא-יִמָּלֵא, אֶת-יָמָיו: כִּי הִנֵּנִי, בֶּן-מֵאָה שָׁנָה יָמוֹת, וְהַחוּטָא, בֶּן-מֵאָה שָׁנָה יִקְלָל". (סה, יז-כ). רד"ק, מצודת דוד ומלבי"ם מפרשים "שְׂמִים חֲדָשִׁים, וְאֶרֶץ חֲדָשָׁה" כמציאות חדשה שתיווצר. מציאות של שמחה עולמית. מלבי"ם מרחיב בצינון כי השמים והארץ המקוריים

⁴ ר' אבן עזרא – רבי אברהם בן עזרא מגדולי מפרשי התנ"ך

⁵ רד"ק – רבי דוד קמחי מגדולי מפרשי הנביאים וכתובים (נ"ך) ידוע גם כמדקדק גדול בלשון העברית. חי בתקופת הראשונים.

¹ ת' יונתן – תרגום רבי יונתן בן עוזיאל. התרגום לארמית הוא גם פירוש. ר' יונתן בן עוזיאל חי בתקופת התנאים.

⁶ מצודת דוד – פירוש חשוב על נביאים וכתובים שחובר על ידי הרב יחיאל הלל לפני כ-250 שנה. הוא מופיע ברב מהדורות ספרי נביאים וכתובים המפורשים.

נבראו בטבע שלא יתכן שיהיה רק טוב תמידי ללא רע. אולם בעתיד לבוא ישררו רק שמחה וטוב ללא רע כלל. לכן הביטוי שמים וארץ חדשים – כי הטבע ישתנה לטובה. רש"י מוסיף פירוש אחר: "שמים חדשים"

– יתחדשו השרים שלמעלה ויהיו שרי ישראל עליונים ושרים אחרים תחתונים וכן בארץ. כלומר שינוי הטבע יתבטא בכך ששר ישראל – הכוח הרוחני של ישראל ישלט בעליונים ובתחתונים.

מפסוק יח' מתרכזת הנבואה בירושלים שתתמלא שמחה גילה ומשוש. התיאור המוחשי ביותר מתייחס לפלא ביולוגי של אריכות חיים מופלאה. אם ימות אדם בן 100 שנים יאמרו עליו – נער מת (כלומר הזקנים יחיו הרבה יותר מ-100 שנה. פסוקים כא'-כד' מתארים שלמות גשמית "וּבְנוּ בְתִים, וַיִּשְׁבּוּ; וַיִּטְעוּ כִרְמִים, וַאֲכָלוּ פִּרְיָם" (סה, כא) בא בניגוד לנבואות החורבן שאז יבנו בתים וזר ירשם יטעו כרמים וזר יאכל את פריהם. "כִּי זָרַע בְּרוּכִי ה', הַמָּה, וַיִּצְאֲצֵאֵיהֶם, אֲתָם" (סה, כג). והפסוק המופיע גם בתפילות עם ישראל "וְהָיָה טָרֶם-יִקְרָא, וַאֲנִי אֶעֱנֶה; עוֹד הֵם מְדַבְּרִים, וַאֲנִי אֶשְׁמָע" (סה, כד).

בישעיהו סו מופיעה הנבואה "השמים כסא" הנקראת כהפטרת ראש חודש שחל בשבת. הנבואה מתחילה בגנות ומסיימת בשבח. הסיום הנפלא של נבואה זו: "וְהִבִּיאוּ אֶת-כָּל-אֲחֵיכֶם מִכָּל-הַגּוֹיִם מִנְּחָה לָּהּ... עַל הָרַקְדָּשִׁי יְרוּשָׁלַם..." (סו, כ). ואף מהגויים הצדיקים יקח ה' לכהנים ולויים (שם, כב). וכמו שאמר בפרק סה' פסוק יז' "כִּי-הִנְנִי בּוֹרֵא שְׁמַיִם חֲדָשִׁים, וְאָרֶץ חֲדָשָׁה..." כך יקרה עם בני ישראל: "...כִּי יֵצֵא זֶרַעְכֶם, וְשָׁמַרְכֶם" (סו, כב). ולסיום נבואה נפלאה זו: "וְהָיָה, מִדִּי-חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁ, וּמִדִּי שָׁבַת, בְּשַׁבָּת; יָבֹא כָל-בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי, אֲמֹר ה'" (סו, כג). כל יושבי תבל יעלו כל שבת וראש חודש להשתחוות לקב"ה בהר ציון בבית המקדש.

נבואה נפלאה זו נקראת כל ראש חודש שחל בשבת במשך אלפי שנים בעם ישראל ויש בה תקווה עצומה ובשורה עולמית ובה מסתיים ספר ישעיהו.

5.2 נבואותיו של ירמיהו הנביא

בירמיהו ג מופיעה קריאה לעשרת השבטים, שגלו כבר 200 שנה לפני כן, לחזור בתשובה: "הֲלֹךְ וְקִרְאתָ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה צְפוּנָה, וְאָמַרְתָּ שׁוֹבָה מִשְׁבָּה יִשְׂרָאֵל נָא- ה' -- לֹא-אֶפִּיל פָּנַי, בָּכֶם: כִּי-חָסִיד אָנִי נָא-ה', לֹא אֶטּוֹר לְעוֹלָם" (ירמיהו ג, יב). ובהמשך: "שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים ... וְהִבִּאתִי אֶתְכֶם, צִיּוֹן... בָּעֵת הַהִיא, יִקְרָא לִירוּשָׁלַם כָּסָא ה', וְנָקְוּ אֵלֶיהָ כָּל-הַגּוֹיִם לְשֵׁם ה', לִירוּשָׁלַם... בְּיָמִים הַהֵמָּה, יֵלְכוּ בֵּית-יְהוּדָה עַל-בֵּית יִשְׂרָאֵל; וַיָּבֹאוּ יַחְדָּו, מֵאֶרֶץ צָפּוֹן, עַל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר הִנַּחְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם" (שם, ג, יד-יח). זוהי נבואת גאולה על תנאי שישובו עשרת השבטים אל ה'. תאור הגאולה העתידית בנבואה זו דומה מאד לנבואות שאר הנביאים כלומר – ירושלים תהיה מרכז עולמי לכל הגויים, כל 12 השבטים (ישראל ויהודה) יחזרו לארץ ישראל בגאולה העתידית.

בירמיהו לג מבטיח ה' לבנות את ירושלים שוב ולהרים את קרנה (מתקיים בימינו!) וכן לגדל את משיח בן דוד ולהחזיר כוהנים ולויים לעבודתם. כל זה תלוי בכך שבני ישראל ישמרו את הברית עם הקב"ה: "...אִם-לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה--חֻקֹּת שְׁמַיִם וָאָרֶץ, לֹא-שִׁמְתִּי" (לג, כה).

5.3 נבואותיו של יחזקאל הנביא

יחזקאל החל את נבואתו בארץ ישראל. הוא גלה עם גלות יהויכין והמשיך לנבא בבבל. יחזקאל מנבא בפירוט רב על העיר ירושלים, על ארץ ישראל ועל בית המקדש השלישי העתידי. נבואתו על בית המקדש העתידי להיבנות בירושלים היא המפורטת ביותר בתנ"ך והיא זכתה לפירושים רבים.

5.4 נבואותיו של יואל הנביא

הגאולה ביואל היא על תנאי. אם ישובו העם בתשובה מובטח להם שפע גשמי רב. אולם בפרק ג' ישנו חידוש – גם שפע רוחני יהיה בגאולה! "וְהָיָה אַחֲרֵי-כֵן, אֶשְׁפּוֹךְ אֶת-רוּחִי עַל-כָּל-בָּשָׂר, וְנִבְּאוּ, בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם; זְקֵנֵיכֶם, חֲלֵמוֹת יַחֲלִמוּן--בְּחוּרֵיכֶם, חֲזִינוֹת יִרְאוּ" (ג, א). לא רק בני ישראל יזכו לנבואה וחזיונות – גם העבדים והשפחות: "וְגַם עַל-הָעֲבָדִים, וְעַל-הַשִּׁפּוֹת, בְּיָמִים הַהֵמָּה, אֶשְׁפּוֹךְ אֶת-רוּחִי" (שם, ב).

בסוף פרק ג' מופיע פסוק המצוטט למכביר "וְהָיָה, כֹּל אֲשֶׁר-יִקְרָא בְּשֵׁם ה'--יִמְלֹט: כִּי בְהֵר-צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם תִּהְיֶה פְּלִיטָה, כְּאֲשֶׁר אָמַר ה', וּבְשָׂרֵיכֶם, אֲשֶׁר ה' קִרָּא". (ג, ה). רבים דרשו פסוק זה גם בעת צרה וטענו שהפליטה תהיה בהר ציון ובירושלים.

נבואת יואל בפרק ד' מצוטטת בהרחבה "וַיִּדְעָתֶם, כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם, שְׂכֵן, בְּצִיּוֹן הָרַקְדָּשִׁי; וְהָיָה יְרוּשָׁלַם קְדֹשׁ, וְזָרִים לֹא-יַעֲבְרוּ-בָּה עוֹד". (ד, יז). הבטחה שירושלים לא תיכבש יותר ועם ישראל ישלט בה עולמית. "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִטְפוּ הַהָרִים עֲסִיס, וְהַגְּבָעוֹת תִּלְכְּנָה חֶלֶב, וְכָל-אֲפִיקֵי יְהוּדָה, יֵלְכוּ מִיָּם; וּמִעֵין, מִבֵּית ה' יֵצֵא, וְהִשְׁקָה, אֶת-נֶחַל הַשִּׁטִּים" (שם, יח). הנביא מנבא שפע גשמי רב בישראל ומעין

שיצא מבית המקדש העתידי. נבואה זו חוזרת אצל מספר נביאים. ולסיום "ויהודה, לעולם תשב; וירושלם, לדור ודור" (שם, כ). יהי רצון שנזכה לכך.

5.5 נבואת מיכה הנביא

פרק ד' במיכה מתחיל בנבואה מפורשת לאחרית הימים: "וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, יְהִיָּה הָרִבִּית – ה' נָכוֹן בְּרֹאשׁ הַהָרִים, וְנִשְׂא הוּא, מִגְּבְעוֹת; וְנִהְרֹוּ עָלָיו, עַמִּים" (ד, א). כמעט ואין צורך לפרש את דברי הנביא. אכן פסוק זה מופיע בסידור התפילה ומבטא תקווה עצומה. בפסוק הבא (שם, ב) מתואר המחזה המרהיב "... כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וּדְבַר-ה' מִירוּשָׁלַם". כל העולם יכיר בגדלות התורה ובעם ישראל כעם התורה.

5.6 נבואת חגי הנביא

בפרק ב' פסוק ו' בנבואת חגי הנביא מתחילה נבואה המתייחסת לכבוד הבית האחרון (העתידי). הנבואה מתחילה בפסוק ו' "כִּי כֹה אָמַר ה' צְבָאוֹת, עוֹד אַחַת מַעַט הָיָא; וְאֲנִי, מַרְעִישׁ אֶת-הַשָּׁמַיִם... וְהָרַעְשְׁתִּי, אֶת-כָּל-הַגּוֹיִם, וְכָאוּ, חֲמַדַּת כָּל-הַגּוֹיִם... לִי הַפֶּסֶף, וְלִי הַזֶּהָב... גְּדוֹל יְהִיָּה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן, מִן-הָרִאשׁוֹן--אָמַר, ה' צְבָאוֹת; וּבְמִקּוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שְׁלוֹם, נָאִם ה' צְבָאוֹת". (ב, ו-ט). מפרש מלבי"ם שכל הנבואה נאמרה לאחרית הימים. "עוד אחת" מפרש כתוספת רוח שישרה ה' בעם ישראל שרק בזכות זה תבוא הגאולה, זוהי רוח חכמה ובינה ורוח דעת ויראת ה' ומטוב המעשים. רוח זאת תרעיש את היקום ותביא גאולה. אף הגויים ירעשו ויביאו מנחה לה' (כפי שחזרה גם ישעיהו). הקב"ה ימלא את הבית האחרון בכבוד ויצף את ירושלים בכסף וזהב כי כולם יכירו שהכסף והזהב שייכים לה' ויביאו מנחה להר הבית. "לִי הַפֶּסֶף, וְלִי הַזֶּהָב..." (ב, ח). מכאן גם ברור שפסוק ט' "גְּדוֹל יְהִיָּה כְבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן, מִן-הָרִאשׁוֹן..." מתייחס לבית המקדש העתידי שבו מדברת כל הנבואה (ב, ו-ט), עד כאן מלבי"ם.

5.7 נבואותיו של זכריה הנביא

בזכריה פרק ח' מופיעה נבואת נחמה נהדרת על העתיד לבוא "כֹּה אָמַר, ה' צְבָאוֹת, עוֹד יִשְׁבּוּ זִקְנִים וְזִקְנוֹת, בְּרִחְבּוֹת יְרוּשָׁלַם..." (שם, ד). הברכה היא בכך שהזקנים והזקנות לא יאלצו לשבת בבית מרוב חולשה כנהוג בימינו, אלא, באחרית הימים יהיה לזקנים ולזקנות כוח לצאת החוצה, לרחובות וזוהי אכן תקווה גדולה. ומוסיף מלבי"ם נופך בפירושו באמרו שהשלום באחרית הימים יהיה גדול כל כך עד שגם הזקנים והזקנות החלשים יוכלו לצאת לרחובות ללא חשש. ובהמשך "וּרְחִיבּוֹת הָעִיר יִמְלְאוּ, יְלָדִים וְיָלְדוֹת, מִשְׁחָקִים, בְּרִחְבִּיתָהּ" (שם, ה). מפרש מצודת דוד כי גם זה מסימני השפע – ריבוי ילדים שישחקו ללא חשש ברחובות.

"הֲנִי מוֹשִׁיעַ אֶת-עַמִּי מֵאֶרֶץ מִזְרַח, וּמֵאֶרֶץ, מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ" (ח, ז). קיבוץ הגלויות יהיה ממזרח (עשרת השבטים, לפי מלבי"ם וממערב (שבטי יהודה ובנימין – מלבי"ם). "וְהִבֵּאתִי אֹתָם, וְשָׁכְנוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם; וְהָיָה-לִּי לְעָם, וְאֲנִי אֶהְיָה לָהֶם לֵאלֹהִים--בְּאֵמָת, וּבְצִדְקָה" (ח, ח). ומעיר מלבי"ם שיש כאן תנאי של הקב"ה – אם תשמרו אמת וצדקה – אביא אתכם באחרית הימים לירושלים.

בסוף נבואת זכריה (יד, טז-יז) מופיע חיוב אלקי שכל העמים יעלו להר הבית להשתחוות לפני הקב"ה ולחוג את חג הסוכות. "וְהָיָה, כָּל-הַנּוֹתֵר מִכָּל-הַגּוֹיִם, הַבָּאִים, עַל-יְרוּשָׁלַם; וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה, לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַמֶּלֶךְ ה' צְבָאוֹת, וְלַחֲגֹ, אֶת-חַג הַסֻּכּוֹת. וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא-יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת הָאֶרֶץ, אֶל-יְרוּשָׁלַם, לְהִשְׁתַּחֲוֹת, לַמֶּלֶךְ ה' צְבָאוֹת--וְלֹא עָלֶיהֶם, יְהִיָּה הַגֶּשֶׁם" (זכריה יד, טז-יז).

עתידה המזהיר של ירושלים כמרכז עולמי מתואר בהרחבה בנבואות שצוטטו כאן ובנבואות נוספות שלא צוטטו.

6. סיכום

הנבואות חזו במדויק את תהליך קיבוץ הגלויות לישראל שנמשך כ-150 שנה; את הקמת מדינה יהודית עצמאית בארץ ישראל בשנת תש"ח 1948; את שחרור הר הבית, ירושלים המזרחית ושטחי יהודה ושומרון בשנת תשכ"ז 1967. יתר על כן נבואת ישעיהו (נ"ד, י"א – י"ז) חוזה במדויק את המצב הפרדוכסלי בו אנו נמצאים כיום בשנת תשע"ג, 2013 כשמדינת ישראל חזקה ומשגשגת והר הבית שלכאורה בשליטתנו – אינו בשליטתנו.

עלינו להתנחם בכך שכיוון שהנבואות חזו במדויק את תהליך שיבת ציון והקמת מדינת ישראל – יתקיים גם העתיד הצפוי לנו מהנבואות שהר הבית יהפוך למרכז לכל תושבי תבל.